

ÜCRETSİZ DERS NOTU ÖZETİ

Kurumlarda ve SP'de Vergilendirme

SPL Düzey 3

Kurumlar vergisi ve sermaye piyasası vergilendirmesi

Bu PDF'teki bölüm	6 bölüm
Modüldeki toplam bölüm	33 bölüm
Formül sayısı	13 formül
Son güncelleme	17 Eylül 2026

Bu belge **Kurumlarda ve SP'de Vergilendirme** modülünün ücretsiz bölümlerinden derlenmiştir.
Tamamı ve güncel hâli:

<https://www.finlisans.com/ders-notlari/vergilendirme>

© 2026 FinLisans · finlisans.com · Ticari amaçla çoğaltılamaz.

İçindekiler

1. Kurumlarda ve Sermaye Piyasasında Vergilendirme Temel Esaslar
2. Kurumlarda ve Sermaye Piyasasında Vergilendirme Temel Esaslar • Vergilendirme Esasları, Mükellefiyet ve Vergi Suçları
3. Vergilendirme Esasları, Mükellefiyet ve Vergi Suçları • Vergi Hukukunda Zamanaşımı ve Kurumlar Vergisi İstisnaları
5. Vergi Hukukunda Zamanaşımı ve Kurumlar Vergisi İstisnaları • İstanbul Finans Merkezi Teşvikleri ve Kurumlar Vergisi İstisnaları
6. İstanbul Finans Merkezi Teşvikleri ve Kurumlar Vergisi İstisnaları • Kurumlar Vergisi İndirimleri, İstisnaları ve Türev Araçların Vergilendirilmesi

Bu PDF, **Kurumlarda ve SP'de Vergilendirme** ders notunun ücretsiz olarak yayımlanan ilk 6 bölümünü içerir. Modülün tamamı 33 bölümden oluşur; kalan 27 bölüm ile soru bankası, sesli anlatım ve deneme sınavları finlisans.com üzerinde yer alır.

Bölümler web sayfasında birbiriyle örtüşecek şekilde hazırlandığı için, bu PDF'te aynı maddenin ikinci ve sonraki tekrarları ayıklanmıştır (181 yinelenen madde). Madde sırası ve bölüm numaraları web sayfasıyla aynıdır.

1. Kurumlarda ve Sermaye Piyasasında Vergilendirme Temel Esaslar

Temel Kavramlar

- Geçici 67. Madde: Finansal araçlardan elde edilen gelirlerde stopaj usulü vergilemeyi düzenleyen ve uygulama süresi 10680 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 31.12.2030 tarihine kadar uzatılan maddedir.
- Yatay Adalet: Aynı ekonomik koşullarda ve kazanç seviyesinde olan kişilerin, kazanç kaynağına bakılmaksızın aynı oranda vergilendirilmesini öngören vergi adaleti ilkesidir.
- Dikey Adalet: Farklı ekonomik güce sahip olanların farklı oranlarda vergilendirilmesi olup, artan oranlı vergi tarifesi aracılığıyla çok geliri olanın daha çok vergi ödemesini sağlar.
- Verginin Konusu: Verginin üzerine konulduğu ve kaynağını oluşturan iktisadi unsurlardır; bu unsurlar gelir, bir işlem, bir belge veya servet transferi olarak karşımıza çıkabilir.
- Matrah: Verginin üzerinden hesaplandığı değer veya miktardır; gelir vergisinde kazanç toplamı, KDV'de ise mal ve hizmet teslim bedeli verginin matrahını oluşturur.
- Vergi Sorumlusu: Verginin ödenmesi bakımından vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir; birden fazla kişinin sorumlu olması durumunda müteselsil sorumluluk hükümleri uygulanır.
- Vergi Ehliyeti: Mükellefiyet için yasal ehliyet şart olmayıp medeni haklardan yararlanma ehliyeti yeterlidir; bu sayede kısıtlılar veya henüz doğmamış bebekler dahi mükellef olabilir.
- Vergiye Doğuran Olay: Vergi alacağının kanunla belirlenen olayın gerçekleşmesi veya hukuki durumun oluşmasıyla doğmasıdır; faaliyetin yasak olması mükellefiyeti ve sorumluluğu ortadan kaldırmaz.
- Tarh: Vergi alacağının yasalarda gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak miktar itibarıyla tespit edildiği idari işlemidir.
- İkmalen Vergi Tarhı: Bir vergi tarh edildikten sonra, bu vergiye ilişkin ortaya çıkan yeni defter, kayıt ve belgelere dayanılarak saptanan matrah farkı üzerinden yapılan ek tarhiyattır.
- Re'sen Vergi Tarhı: Vergi matrahının tamamen veya kısmen defter ve kayıtlara dayanılarak saptanmasının mümkün olmadığı hallerde takdir komisyonları veya inceleme raporları ile yapılan işlemidir.
- Geçici Vergi: Gerçek kişi ve kurumların yıllık kazançları üzerinden üçer aylık dönemler itibarıyla ödedikleri ve yıllık vergiden mahsup edilen bir ön ödeme sistemidir.
- Matrah: Verginin hesaplandığı değer veya miktar.
- Mükellef: Vergi borcu kendisine yüklenen gerçek veya tüzel kişi.
- Vergi Sorumlusu: Verginin ödenmesi bakımından idareye muhatap olan kişi.
- Yatay Adalet: Aynı ekonomik güçteki kişilerin aynı vergiyi ödemesi.
- Dikey Adalet: Farklı ekonomik güçtekilerin farklı (artan) oranlarda vergilendirilmesi.
- Geçici Vergi: Yıllık vergiden mahsup edilmek üzere üçer aylık dönemlerde ödenen vergi.

Önemli Formüller

Kurumlar Vergisi Oranları (2025)

Genel Oran = %25, Finansal Kurumlar = %30

Genel Oran: Sanayi ve ticaret şirketleri için • **Finansal Kurumlar:** Banka, sigorta, SCM kurumları vb.

Örnek: 1.000.000 TL kazancı olan bir banka 300.000 TL vergi öder.

Önemli Noktalar

- Genel kurumlar vergisi oranı %25 iken; bankalar, sermaye piyasası kurumları, sigorta ve emeklilik şirketleri için bu oran %30 olarak uygulanır.
- Payları Borsa İstanbul'da ilk defa en az %20 oranında halka arz edilen kurumlar (finansal kurumlar hariç), 5 hesap dönemi boyunca 2 puan indirimli kurumlar vergisi öder.

Önemli Noktalar

- 7555 sayılı Kanun ile indirimli kurumlar vergisi uygulaması en fazla 10 hesap dönemi ile sınırlandırılmış ve indirimli oran %10 olarak belirlenmiştir.
- Geçici vergi beyannameleri ve ödemeleri, ilgili üç aylık dönemi takip eden ikinci ayın 17. günü akşamına kadar tamamlanmak zorundadır.
- Gelir vergisinde geçici vergi oranı %15, kurumlar vergisinde ise 2024 ve 2025 yılları için %25 olarak belirlenmiştir.
- 2025 yılı gelir vergisi tarifesine göre 158.000 TL'ye kadar olan kazançlar %15, 4.300.000 TL'yi aşan kazançlar ise %40 oranında vergilendirilir.
- Vergi, resim ve harçların muaflık, istisna ve oranlarında kanuni sınırlar içinde değişiklik yapma yetkisi Cumhurbaşkanı'na verilmiştir.
- Geçici 67. madde süresi 31.12.2030'a uzatılmıştır.
- BIST'te en az %20 halka arz edilen kurumlara 2 puan indirim uygulanır.
- Geçici vergi beyan ve ödemesi dönemi takip eden 2. ayın 17. günüdür.
- Vergi ehliyeti için medeni hakları kullanma ehliyeti şart değildir.
- 7555 sayılı Kanun ile indirimli kurumlar vergisi süresi 10 yıla çıkarılmıştır.

Sık Yapılan Hatalar

- Geçici 67 stopajının tüm finansal araçları kapsadığını sanmak (Sadece belirli araçları kapsar).
- Vergi sorumlusu ile mükellefi karıştırmak (Sorumlu ödemedi, mükellef borcun aslından sorumludur).
- Geçici vergi ödeme gününü ayın sonu sanmak (Doğrusu 17. gündür).

2. Kurumlarda ve Sermaye Piyasasında Vergilendirme Temel Esaslar • Vergilendirme Esasları, Mükellefiyet ve Vergi Suçları

Temel Kavramlar

- **Matrah:** Verginin üzerinden hesaplandığı değer veya miktardır; Gelir Vergisinde kazançlar, KDV'de ise mal ve hizmet bedeli verginin matrahını teşkil eder.
- **Vergi Sorumlusu:** Verginin ödenmesi bakımından vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir; birden fazla sorumlu varsa borçtan müteselsil (zincirleme) sorumluluk doğar.
- **Vergi Ehliyeti:** Mükellefiyet için yasal ehliyet şart olmayıp medeni haklardan yararlanma ehliyeti yeterlidir; sağ doğmak kaydıyla bebekler dahi mükellef olabilir.
- **Re'sen Vergi Tarhı:** Vergi matrahının defter ve belgelere dayanılarak tespit edilemediği hallerde, takdir komisyonları veya inceleme elemanlarınca belirlenen matrah üzerinden yapılan işlemidir.
- **Tahakkuk:** Tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken safhaya gelmesidir; tahakkuk bir idari işlem olmadığından tek başına dava konusu edilemez.
- **Tam Mükellef:** Türkiye'de yerleşmiş olan veya bir takvim yılında devamlı 6 aydan fazla oturan gerçek kişilerin, dünya genelinde elde ettikleri tüm kazançlar üzerinden vergilendirilmesidir.
- **Dar Mükellef:** Türkiye'de yerleşmiş olmayan gerçek kişiler ile kanuni ve iş merkezlerinin her ikisi de yurt dışında olan kurumların sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançlar üzerinden vergilendirilmesidir.
- **Muafiyet:** Vergi yükümlüsü olması gereken kişi ve kurumların, kanuni düzenlemelerle vergi dışı bırakılmasıdır; muafiyet doğrudan mükellefiyetin kendisine uygulanır.
- **İstisna:** Vergiye tabi bir olayın veya gelirin tamamının veya bir kısmının vergi dışı bırakılmasıdır; muafiyetten farklı olarak doğrudan işlem veya olaya uygulanır.
- **Münferit Beyanname:** Dar mükellef gerçek kişilerin yıllık beyanname ile bildirmek zorunda olmadıkları ve vergisi kesinti yoluyla alınmamış kazançları için kullandıkları beyan türüdür.
- **Özel Beyanname:** Dar mükellef kurumların Türkiye'de elde ettikleri belirli 'diğer kazanç ve iratlar' için 15 gün içinde vermeleri gereken beyanname türüdür.
- **Vergi Ziyai Cezası:** Vergilendirme ödevlerinin zamanında veya eksik yerine getirilmesi nedeniyle verginin eksik tahakkuk etmesi durumunda, ziyaa uğratılan verginin bir katı tutarında kesilen cezadır.
- **Tarh Zamanaşımı:** Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından itibaren başlayan ve beş yıl içinde tarh edilmeyen verginin ortadan kalkmasını sağlayan süredir.
- **Gecikme Zammı:** Amme alacağının vadesinde ödenmeyen kısmına, vadenin bitiminden itibaren aylık %3,7 oranında (ve ay kesirleri için günlük) uygulanan mali müeyyidedir.
- **Matrah:** Verginin üzerinden hesaplandığı değer veya miktar.
- **Mükellef:** Vergi borcu yüklenen gerçek veya tüzel kişi.
- **Tarh:** Vergi alacağının hesaplanarak miktarının tespit edilmesi.
- **Tevkifat (Stopaj):** Ödeme anında yapılan vergi kesintisi.
- **Tam Mükellefiyet:** Türkiye'de yerleşmiş olanların dünya genelindeki tüm kazançları üzerinden vergilendirilmesi.
- **Dar Mükellefiyet:** Yerleşmiş olmayanların sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançlar üzerinden vergilendirilmesi.

Önemli Formüller

Vergi Ziyai Cezası (Normal)

$$C = VZ \times 1$$

C: Kesilecek ceza tutarı • **VZ:** Ziyaa uğratılan vergi miktarı

Örnek: 1.000 TL verginin zamanında beyan edilmemesi durumunda 1.000 TL vergi ziyai cezası kesilir.

Vergi Ziyai Cezası (Kaçakçılık)

$$C = VZ \times 3$$

C: Kesilecek ceza tutarı · **VZ:** Ziyaa uğratılan vergi miktarı

Örnek: Sahte belge kullanımıyla 5.000 TL vergi ziyasına yol açılırsa, 15.000 TL ceza uygulanır.

Zamanaşımı Başlangıcı

$$\text{Başlangıç} = \text{Olay Yılı} + 1 \text{ Yıl (1 Ocak)}$$

Olay Yılı: Vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği yıl

Örnek: 2019'da doğan vergi için zamanaşımı 01.01.2020'de başlar.

Gecikme Zammı Oranı

$$\text{Oran} = 3,7\% \text{ (Aylık)}$$

3,7: Kasım 2025 itibarıyla güncel oran

Örnek: 1000 TL borç için 1 ay gecikme: $1000 * 0,037 = 37 \text{ TL}$

Önemli Noktalar

- Bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak 6 aydan fazla oturanlar tam mükellef sayılır; ancak geçici ayrılmalar bu süreyi kesmez.
- Belli ve geçici görevle gelen uzmanlar, tahsil veya tedavi amaçlı gelenler 6 aydan fazla kalsalar dahi Türkiye'ye yerleşmiş sayılmazlar.
- Kurumlar vergisinde tam mükellefiyet için kanuni merkez veya iş merkezinden sadece birinin Türkiye'de bulunması yeterlidir.
- Dar mükellef kurumlarda bir takvim yılına ilişkin mukimlik belgesinin üç yılda bir yenilenmesi gerekmektedir.
- Vergi ziyai cezası, idarece incelemeye başlanmadan önce kendiliğinden verilen beyannameler için %50 oranında uygulanır.
- Gecikme faizi hesaplanırken ay kesirleri dikkate alınmazken, gecikme zammı ay kesirleri için günlük olarak hesaplanır.
- Ceza kesme zamanaşımı vergi ziyasında 5 yıl iken, usulsüzlük cezalarında usulsüzlüğün yapıldığı yılı izleyen yıldan itibaren 2 yıldır.
- VUK 359 kapsamındaki kaçakçılık fiilleri için vergi ziyai cezasının yanı sıra 18 aydan 5 yıla kadar hapis cezası öngörülmüştür.
- Vergi ehliyeti için medeni hakları kullanma ehliyeti (reşitlik vb.) şart değildir.
- Türkiye'de bir takvim yılında 6 aydan fazla kalanlar yerleşmiş sayılır.
- Kurumlarda kanuni VEYA iş merkezinden birinin Türkiye'de olması tam mükellefiyet için yeterlidir.
- Gecikme faizinde ay kesirleri dikkate alınmazken, gecikme zammında günlük hesaplama yapılır.
- Vergi ziyai cezası normalde 1 kat, kaçakçılıkta 3 kat uygulanır.

Sık Yapılan Hatalar

- Muafiyet (kişiyi) ve İstisna (işleme) kavramlarını karıştırmak.
- Dar mükellef kurumlarda mukimlik belgesi yenileme süresini (3 yıl) gerçek kişilerle (1 yıl) karıştırmak.
- Tahakkuku bir idari işlem sanıp dava konusu yapmaya çalışmak (oysa tarh dava edilir).

3. Vergilendirme Esasları, Mükellefiyet ve Vergi Suçları • Vergi Hukukunda Zamanaşımı ve Kurumlar Vergisi İstisnaları

Temel Kavramlar

- **Tarh Zamanaşımı:** Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak 5 yıl içinde tarh ve tebliğ edilmeyen vergilerin ortadan kalkmasıdır.
- **Tahsil Zamanaşımı:** Vadenin rastladığı takvim yılını takip eden yılbaşından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmeyen amme alacaklarının bir daha aranmaması durumudur.
- **Ceza Kesme Zamanaşımı:** Vergi zıyaında 5 yıl, usulsüzlükte 2 yıl olan bu süre; kaçakçılık fiillerinde 8 yıla kadar çıkabilen ve idarenin ceza kesme yetkisini sınırlayan süredir.
- **Düzeltilme Zamanaşımı:** Vergi hatalarının düzeltilmesi için öngörülen 5 yıllık hak düşürücü süredir; vergiyi doğuran olayı izleyen yılın başından itibaren hesaplanır.
- **Tam Mükellef Kurumlar:** Kanuni veya iş merkezleri Türkiye'de bulunan ve tüm dünya kazançları üzerinden vergilendirilen anonim, limited ve benzeri sermaye şirketleridir.
- **İştirak Kazançları İstisnası:** Tam mükellef bir kurumun, başka bir tam mükellef kurumun sermayesine katılmasıyla elde ettiği kâr paylarının, mükerrer vergilemeyi önlemek amacıyla vergiden muaf tutulmasıdır.
- **Yurt Dışı İştirak Kazancı İstisnası:** Yurt dışındaki anonim/limited şirketin en az %10 sermayesine 1 yıl süreyle sahip olunması ve en az %15 vergi yükü taşıması şartıyla uygulanan muafiyettir.
- **Emisyon Primi İstisnası:** Anonim şirketlerin hisse senetlerini itibari değerinin üzerinde bir bedelle ihraç etmeleri sonucunda oluşan kazançların kurumlar vergisinden istisna edilmesidir.
- **Portföy İşletmeciliği İstisnası:** Türkiye'de kurulu yatırım fonları ve ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançlarının, belirli kâr dağıtım şartlarına bağlı olarak vergiden muaf olmasıdır.
- **Sat-Kirala-Geri Al İstisnası:** Kurumların varlıklarını finansal kiralama şirketlerine geri kiralama amacıyla satmasından doğan kazançların, özel bir fon hesabında tutulması şartıyla vergiden istisna edilmesidir.
- **Varlık Kiralama Şirketi İstisnası:** Kira sertifikası ihracı amacıyla varlıkların kaynak kuruluşça varlık kiralama şirketine devrinden doğan kazançlara uygulanan tam vergi muafiyetidir.
- **İFM Finansal Hizmet İhracatı İndirimi:** İstanbul Finans Merkezi'nde katılımcı belgesiyle yapılan finansal hizmet ihracı kazançlarının %75'inin (2022-2047 arası %100) kurum kazancından indirilmesidir.
- **Tarh Zamanaşımı:** Vergiyi doğuran olayı takip eden yılbaşından itibaren 5 yıldır.
- **Tahsil Zamanaşımı:** Vadeyi takip eden yılbaşından itibaren 5 yıldır.
- **İştirak Kazançları İstisnası:** Tam mükellef kurumlardan alınan kâr paylarının vergi dışı tutulmasıdır (Oran/Süre şartı yoktur).
- **Yurt Dışı İştirak İstisnası:** %10 pay, 1 yıl elde tutma, %15 vergi yükü ve transfer şartı ile uygulanan istisnadır.
- **Emisyon Primi:** Hisselerin itibari değerinin üzerinde satılmasıyla oluşan, vergiden müstesna kazançtır.
- **Özel Fon Hesabı:** Satış kazancı istisnalarında kazancın 5 yıl boyunca tutulması gereken hesaptır.

Önemli Formüller

Yurt Dışı İştirak Vergi Yükü Hesaplaması

$$\text{Vergi Yükü} = (\text{Ödenen Vergi Benzeri Toplam}) / (\text{Dağıtılabilir Kazanç} + \text{Ödenen Vergi Benzeri Toplam})$$

Ödenen Vergi: İştirak edilen kurumun faaliyette bulunduğu ülkede ödediği KV benzeri vergiler • **Dağıtılabilir Kazanç:** Ticari kazançtan ödenen vergiler düşüldükten sonra kalan tutar

Örnek: 400.000 TL kazancı olan ve 45.000 TL vergi ödeyen bir kurumda vergi yükü: $45.000 / 400.000 = \%11,25$ olur.

Yurt Dışı İştirak Hissesi Satış Aktif Şartı

$$(\text{Yurt Dışı İştirak Hisseleri})/(\text{Nakit Dışı Aktif Toplamı}) \geq \%75$$

Yurt Dışı İştirak Hisseleri: En az %10 ortaklık payı olan yurt dışı iştiraklerin kayıtlı değeri · **Nakit Dışı Aktif Toplamı:** Şirket bilançosundaki toplam aktiften nakit varlıkların çıkarılmasıyla kalan tutar

Örnek: Nakit dışı aktifi 500.000 TL olan bir kurumun istisna için en az 375.000 TL değerinde uygun yurt dışı iştiraki olmalıdır.

Vergi Yüğü Hesabı

$$VY = (\text{Ödenen Vergi})/(\text{Ticari Kazanç} + \text{KKEG})$$

VY: Vergi Yüğü Oranı · **KKEG:** Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler

Örnek: 45.000 TL vergi / 400.000 TL kazanç = %11,25

Önemli Noktalar

- Yurt dışı iştirak kazançlarında genel istisna için en az %10 pay ve 1 yıl elde tutma şartı varken, %50 pay sahipliğinde vergi yüğü şartı aranmaksızın %50 istisna uygulanır.
- Taşınmaz satış kazancı istisnası 15.07.2023 tarihinden sonra iktisap edilen taşınmazlar için tamamen kaldırılmıştır; bu tarihten öncekiler için oran %25'tir.
- İştirak hisselerinin satışından doğan kazanç istisnası oranı %75'ten Cumhurbaşkanı kararı ile %50'ye indirilmiştir.
- Gayrimenkul yatırım fon ve ortaklıklarının (GYF/GYO) istisnadan yararlanabilmesi için taşınmaz kazançlarının en az %50'sini kâr payı olarak dağıtması şarttır (2025'ten itibaren).
- Satış kazancı istisnasından yararlanan tutar, satışın yapıldığı yılı izleyen 5. yılın sonuna kadar pasifte özel bir fon hesabında tutulmalıdır.
- Satış bedelinin, satışın yapıldığı yılı izleyen ikinci takvim yılının sonuna kadar nakden tahsil edilmesi zorunludur.
- Yurt dışı iştirak kazançlarının istisna edilebilmesi için kazancın beyanname verme tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması gerekir.
- Kârın sermayeye eklenmesi, yatırım fon ve ortaklıkları için aranan kâr dağıtım şartını sağlamaz.
- 15.07.2023'ten sonra alınan taşınmazlarda satış kazancı istisnası kaldırılmıştır.
- Yatırım fonları için 2025'ten itibaren taşınmaz kazançlarının %50'sini dağıtma şartı getirilmiştir.
- İştirak hissesi satış kazancı istisnası oranı 9160 sayılı CB Kararı ile %50 olmuştur.
- İFM'de finansal hizmet ihracatı kazançları 2047'ye kadar %100 indirimlidir.

Sık Yapılan Hatalar

- Yerli iştirak kazançlarında %10 veya 1 yıl şartı olduğunu sanmak (Bu şartlar sadece yurt dışı iştirakler içindir).
- Kârın sermayeye eklenmesini 'kâr dağıtım şartı'nın yerine getirilmesi saymak (Sermayeye ekleme dağıtım sayılmaz).
- Zamanaşımı sürelerinin başlangıcını olayın olduğu gün sanmak (Genellikle takip eden yılbaşısıdır).

5. Vergi Hukukunda Zamanaşımı ve Kurumlar Vergisi İstisnaları • İstanbul Finans Merkezi Teşvikleri ve Kurumlar Vergisi İstisnaları

Temel Kavramlar

- Finansal Hizmet İhracatı: Katılımcı belgesi almış finansal kuruluşların İFM'de gerçekleştirdiği, yurt dışına yönelik hizmetlerden elde edilen kazançların %75'inin (2022-2047 arası %100) kurum kazancından indirilmesidir.
- Nitelikli Hizmet Merkezi: En az üç ülkede aktif faaliyet gösteren, yıllık hasılatının %80'ini yurt dışı ilişkili şirketlerden sağlayan ve finansal danışmanlık gibi yönetim hizmetleri sunan sermaye şirketleridir.
- Transit Ticaret Kazanç İndirimi: Yurt dışından alınan malların Türkiye'ye getirilmeksizin yurt dışında satılması veya buna aracılık edilmesinden sağlanan kazancın %50'sinin (2026'dan itibaren %100) beyannameden indirilmesidir.
- İFM Personel Ücret İstisnası: İFM'de çalışan ve son 3 yıl Türkiye'de bulunmayan personelin ücretinin; 5 yıl tecrübelilerde %60'ı, 10 yıl tecrübelilerde %80'i oranında gelir vergisinden muaf tutulmasıdır.
- Kanuni Takipteki Borç Tasfiyesi İstisnası: Bankalara veya TMSF'ye borçlu olanların taşınmaz ve iştirak hisselerini borca karşılık devretmelerinden doğan kazancın tamamının kurumlar vergisinden istisna edilmesidir.
- Sınai Mülkiyet Hakları İstisnası: Türkiye'de Ar-Ge ve yazılım faaliyetleri sonucu ortaya çıkan patentli veya faydalı model belgeli buluşların kiralanması veya satışından elde edilen kazançların %50'sinin vergi dışı bırakılmasıdır.
- Yabancı Fon Kazançları: Yabancı fonların tam mükellef portföy yöneticileri aracılığıyla sermaye piyasası araçlarından elde ettikleri kazançların, belirli bağımsızlık şartları dahilinde Türkiye'de vergilendirilmemesidir.
- Varlık Kiralama Şirketi (VKŞ) İstisnası: Kaynak kuruluş varlıklarının VKŞ'ye devrinde vergi alınmaması, ancak varlığın üçüncü kişilere satışı halinde zamanında alınmayan verginin gecikme faiziyle (cezasız) tahsil edilmesidir.
- Halka Arz Kurumlar Vergisi İndirimi: Payları en az %20 oranında ilk defa halka arz edilen kurumların (finansal kuruluşlar hariç), beş hesap dönemi boyunca kurumlar vergisi oranının 2 puan indirimli uygulanmasıdır.
- İhracat Yapan Kurumlar İndirimi: İhracat yapan kurumların münhasıran ihracat faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranının 5 puan indirimli olarak uygulanması teşviğidir.
- Üretim ve Zirai Faaliyet Vergi Oranı: Sanayi sicil belgesine sahip kurumların üretim faaliyetlerinden veya zirai üretimden elde ettikleri kazançlarına kurumlar vergisi oranının %12,5 olarak uygulanmasıdır.
- İştirak Hissesi Satış Kazancı Fonu: Satış kazancının istisnadan yararlanan kısmının, satışın yapıldığı yılı izleyen takvim yılının başından itibaren 5 yıl boyunca sermayeye ilave dışında başka hesaba aktarılmasından gereken fon hesabıdır.
- Transit Ticaret İndirimi: İFM'de yurt dışından alınan malın Türkiye'ye getirilmeden yurt dışına satılmasından doğan kazancın %50'sinin (2026'dan itibaren %100) indirilmesi.
- Sınai Mülkiyet İstisnası (5/B): Türkiye'de geliştirilen patentli buluşların satış, kira veya üretim kazançlarının %50'sinin kurumlar vergisinden istisna edilmesi.
- Finansal Hizmet İhracatı: İFM'deki finansal kuruluşların yurt dışına sunduğu hizmetlerden elde ettiği kazançların 2047'ye kadar %100 indirilmesi.
- Nitelikli Hizmet Merkezi: En az 3 ülkede aktif, hasılatının %80'ini yurt dışı ilişkili şirketlerden alan ve destek hizmetleri sunan sermaye şirketi.
- Halka Arz İndirimi: En az %20'si halka arz edilen şirketlere 5 yıl boyunca uygulanan 2 puanlık kurumlar vergisi indirimi.

Önemli Formüller

İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası (Tahsilat Şartlı)

$$\text{İstisna Tutarı} = (\text{Toplam Kazanç} \times \text{İstisna Oranı}) \times (\text{İki Yıl İçinde Tahsil Edilen Tutar} / \text{Toplam Satış Bedeli})$$

İstisna Oranı: İştirak hisseleri için %75, taşınmazlar için %50 · **Tahsil Edilen Tutar:** Satışı takip eden 2 yıl içinde nakden alınan bedel

Örnek: 1.200.000 TL'ye satılan iştirakten 900.000 TL kar elde edilmişse ve 2 yıl içinde sadece 800.000 TL tahsil edilmişse; istisna kazanç $(900.000 \times 0,75) \times (800.000 / 1.200.000) = 450.000$ TL olur.

İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası

$$\text{İstisna} = (\text{Satış Fiyatı} - \text{Maliyet}) \times \%75$$

Satış Fiyatı: Hissenin elden çıkarılma bedeli · **Maliyet:** Hissenin alış/kayıtlı değeri · **%75:** Kanuni istisna oranı (taşınmazlarda %50)

Örnek: 1M TL'ye satılan, 200k maliyetli hisse için: $(1.000.000 - 200.000) \times 0,75 = 600.000$ TL istisna.

Önemli Noktalar

- İştirak ve taşınmaz satış kazancı istisnasından yararlanmak için satış bedelinin en geç 2 yıl içinde tahsil edilmesi zorunludur.
- İFM'de transit ticaret kazanç indirimi için kazancın, beyanname verme süresinin sonuna kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması şarttır.
- Halka açık şirketlerde %20 halka arz şartıyla sağlanan 2 puanlık indirim, bankalar ve finansal kiralama şirketleri gibi finans kurumları için uygulanmaz.
- Yabancı fonlarda portföy yöneticisinin ve ilişkili kişilerin fon kazançları üzerindeki hak sahipliği %20'yi aşarsa kazanç genel hükümlere göre vergilendirilir.
- İFM personel istisnası, personelin İFM'de çalışmaya başlamadan önceki son 3 yılda Türkiye'de çalışmamış olması durumunda geçerlidir.
- Sınai mülkiyet hakları istisnası, patent veya faydalı model belgesinin verildiği tarihten itibaren koruma süresi boyunca uygulanır.
- Kâr payları üzerinden yapılan stopaj oranı 22 Aralık 2024 tarihli kararla %10'dan tekrar %15'e çıkarılmıştır.
- İFM katılımcı belgelerinin bir örneği, indirimden faydalanılacak ilk dönemin beyanname süresi içinde vergi dairesine verilmelidir.
- İFM'de 10 yıl yurt dışı tecrübesi olan personelin ücretine %80 gelir vergisi istisnası uygulanır.
- Kâr payı stopaj oranı Aralık 2024 itibarıyla %15'tir.
- Üretim faaliyeti ile iştigal eden sanayi sicil belgeli kurumlar için vergi oranı %12,5'tir.
- Yabancı fon yöneticileri, fona %20'den fazla ortak olmamalıdır.
- İFM indiriminden yararlanmak için kazancın beyanname verme süresine kadar Türkiye'ye transferi şarttır.

Sık Yapılan Hatalar

- Transit ticaret indiriminde malın Türkiye'den geçmesi durumunda indirimden yararlanılabileceğini sanmak (Mal Türkiye'ye girmemelidir).
- İştirak hissesi satış kazancını fon hesabına almadan istisnadan yararlanmaya çalışmak.
- Halka arz indiriminin tüm sektörlerle (bankalar dahil) uygulandığını düşünmek (Finansal kurumlar hariçtir).

6. İstanbul Finans Merkezi Teşvikleri ve Kurumlar Vergisi İstisnaları • Kurumlar Vergisi İndirimleri, İstisnaları ve Türev Araçların Vergilendirilmesi

Temel Kavramlar

- Halka Arz Vergi İndirimi: Payları en az %20 oranında ilk defa halka arz edilen kurumların, banka ve finans kurumları hariç, beş hesap dönemi boyunca kazançlarına uygulanan 2 puanlık indirimdir.
- İhracat Kazancı İndirimi: Kurumların münhasıran ihracattan elde ettikleri kazançlarına, genel kurumlar vergisi oranı üzerinden 5 puan indirim uygulanmasını sağlayan teşviktir.
- Üretim Faaliyeti Vergi Oranı: Sanayi sicil belgesine sahip ve fiilen üretim veya zirai faaliyetle uğraşan kurumların bu faaliyet kazançlarına kurumlar vergisi oranının %12,5 olarak uygulanmasıdır.
- Nakdi Sermaye Artırımı İndirimi: Sermaye şirketlerinin nakit sermaye artışları üzerinden TCMB faiz oranıyla hesaplanan, tescil döneminden itibaren 5 yıl süreyle matrahtan düşülen indirimdir.
- Hizmet İhracatı İndirimi: Yurt dışındaki müşterilere Türkiye'den verilen yazılım, mimarlık gibi hizmetlerden elde edilen kazancın, Türkiye'ye transfer edilmesi şartıyla %80'inin matrahtan indirilmesidir.
- Girişim Sermayesi Fonu İndirimi: VUK 325/A maddesine göre ayrılan fonların, beyan edilen kurum kazancının %10'unu aşmayan kısmının beyanname üzerinde indirim konusu yapılmasıdır.
- Korumalı İşyeri İndirimi: Zihinsel veya ruhsal engelli çalışanların yıllık brüt ücretlerinin %100'ünün, asgari ücretin yıllık brüt tutarının %150'sini aşmamak kaydıyla 5 yıl boyunca indirilmesidir.
- Sponsorluk Harcamaları: Amatör spor dalları için yapılan harcamaların tamamının, profesyonel spor dalları için ise %50'sinin kurum kazancından indirilmesine imkan tanıyan düzenlemedir.
- Finansman Gider Kısıtlaması: Yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde, aşan kısma ait faiz ve komisyon gibi giderlerin %10'unun kurum kazancından indirilmesinin kabul edilmemesidir.
- Forward İşlemi Vergilemesi: Gelecekteki bir tarihte alım-satım taahhüdü içeren sözleşmelerde, kâr veya zararın vade sonuna kadar reeskont edilmeyip sadece vade tarihinde kazanca dahil edilmesidir.
- Para Swapı: Tarafların belirli miktardaki para birimlerini önceden anlaşılan oranlarla değiştirdiği, kazancın vade sonunda kesinleştiği bir takas sözleşmesi türüdür.
- KKM Kur Farkı İstisnası: Döviz veya altın hesaplarının TL mevduata çevrilmesiyle oluşan kur farkı kazançları ile vade sonu faiz ve kâr paylarının kurumlar vergisinden muaf tutulmasıdır.
- Halka Arz İndirimi: En az %20'si halka açılan kurumlara (finans hariç) 5 yıl boyunca sağlanan 2 puanlık KV indirimi.
- İhracat İndirimi: Münhasıran ihracat kazançlarına uygulanan 5 puanlık KV indirimi.
- Üretim Teşviki: Sanayi sicil belgeli üretim ve zirai kazançlara uygulanan %12,5'lik özel KV oranı.
- Geçici 14. Madde: Döviz ve altın hesaplarının TL'ye dönüşümünde kur farkı ve faiz kazançlarına sağlanan KV istisnası.
- Finansman Gider Kısıtlaması: Öz kaynağı aşan yabancı kaynaklara ait finansman giderlerinin %10'unun KKEG kabul edilmesi.

Önemli Formüller

Nakdi Sermaye Artırımı İndirim Tutarı

İndirim Tutarı = Nakdi Sermaye Artışı × Ticari Krediler Faiz Oranı × İndirim Oranı × Süre

Nakdi Sermaye Artışı: Ticaret siciline tescil edilen nakit sermaye tutarı • **Ticari Krediler Faiz Oranı:** TCMB tarafından açıklanan yıllık ağırlıklı ortalama faiz oranı • **İndirim Oranı:** Genel oran %50 (Yurt dışı kaynaklıda %75, halka açıklıkta ek puanlar) • **Süre:** Sermayenin ödendiği ay kesri dikkate alınarak hesaplanan süre

Örnek: Bir şirket 1.000.000 TL nakdi sermaye artırımı yaparsa, %50 indirim oranı ve %20 faiz oranı varsayımıyla yıllık 100.000 TL indirim hesaplar.

Forward İşlemi Kazanç Hesaplaması

Kazanç = Sözleşme Tutarı × (Vadede Spot Kur - Sözleşme Kuru)

Sözleşme Tutarı: Sözleşmeye konu olan döviz veya varlık miktarı · **Vadede Spot Kur:** Vade tarihindeki cari piyasa fiyatı · **Sözleşme Kuru:** İşlem tarihinde belirlenen kullanım fiyatı

Örnek: 1.000.000 USD tutarlı, 1,4890 kurdan yapılan forward sözleşmesinde vade sonu kur 1,5268 ise kazanç 37.800 TL'dir.

Nakdi Sermaye Artışı İndirimi**İndirim = Nakdi Artış imes Faiz Oranı imes İndirim Oranı imes Süre**

Nakdi Artış: Ödenen nakit sermaye · **Faiz Oranı:** TCMB tarafından açıklanan ticari krediler faiz oranı · **İndirim Oranı:** Baz %50 (yurt dışı %75, halka açıklık bonusu +25/50) · **Süre:** Tescil tarihinden itibaren ay kesri bazında yılın kalan kısmı

Örnek: 1M TL artış, %10 faiz, %50 oran ve tam yıl için: $1.000.000 \times 0.10 \times 0.50 \times 1 = 50.000$ TL indirim.

Önemli Noktalar

- Halka arz indirimi; bankalar, sigorta şirketleri, faktoring ve varlık yönetim şirketleri gibi finansal kurumlar için uygulanmaz.
- Nakdi sermaye artırımını indirimi, 5/7/2022 tarihinden itibaren yapılan artırımlar için tescil dönemi dahil 5 hesap dönemiyle sınırlıdır.
- Halka açık şirketlerde MKK nezdindeki pay oranı %50 ve altındaysa indirim oranına 25 puan, %50 üzerindeyse 50 puan ilave edilir.
- Genel bağış ve yardımlar kurum kazancının %5'i ile sınırlıyken; okul, yurt, sağlık tesisi ve ibadethane bağışlarında sınır yoktur.
- Türev araçlarda (Forward, Swap) vadeye kadar olan dönem içi değerlemeler (reeskont) kurum kazancı ile ilişkilendirilmez.
- KKM kapsamında istisna edilen tutarların vadeden önce çekilmesi durumunda, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi uygulanır.
- İhracat yapan kurumların 5 puanlık indirimi ile üretim faaliyetindeki %12,5'lik oran aynı kazanç için birlikte uygulanmaz.
- Finansman gider kısıtlaması, kullanılan yabancı kaynakları öz kaynaklarını aşan işletmelerde sadece aşan kısım için geçerlidir.
- Üretim kazançları için %12,5 oranından yararlananlar ayrıca 5 puanlık ihracat indirimini kullanamaz.
- Bağışlarda genel sınır kurum kazancının %5'idir; ancak eğitim, sağlık, kültür ve Kızılay/Yeşilay bağışlarında %100 indirim mümkündür.
- Hizmet ihracatında (yazılım, mimarlık vb.) indirim oranı %80 (güncel CB kararıyla %100) olup kazancın beyanname süresine kadar Türkiye'ye getirilmesi şarttır.
- Türev ürünlerde (Forward/Swap) kâr/zarar vade sonunda tespit edilir; dönem içi reeskontlar vergi matrahını etkilemez.

Sık Yapılan Hatalar

- Halka arz indiriminden banka ve sigorta şirketlerinin de yararlanabileceğini düşünmek (Hariç tutulmuşlardır).
- Vadeden önce TL dönüşüm hesabından para çekildiğinde sadece o miktarın vergisinin ödeneceğini sanmak (Vergi ziyai cezası ve gecikme faizi de uygulanır).
- Aynı bağışlarda piyasa satış fiyatını esas almak (Maliyet bedeli veya kayıtlı değer esastır).

Formül Tablosu (hızlı bakış)

Formül adı	Formül
Kurumlar Vergisi Oranları (2025)	Genel Oran = %25, Finansal Kurumlar = %30
Vergi Ziyai Cezası (Normal)	$C = VZ \times 1$
Vergi Ziyai Cezası (Kaçakçılık)	$C = VZ \times 3$
Zamanaşımı Başlangıcı	Başlangıç = Olay Yılı + 1 Yıl (1 Ocak)
Gecikme Zammı Oranı	Oran = 3,7% (Aylık)
Yurt Dışı İştirak Vergi Yükü Hesaplaması	$Vergi\ Yükü = (\text{Ödenen Vergi Benzeri Toplam}) / (\text{Dağıtılabilir Kazanç} + \text{Ödenen Vergi Benzeri Toplam})$
Yurt Dışı İştirak Hissesi Satış Aktif Şartı	$(\text{Yurt Dışı İştirak Hisseleri}) / (\text{Nakit Dışı Aktif Toplamı}) \geq \%75$
Vergi Yükü Hesabı	$VY = (\text{Ödenen Vergi}) / (\text{Ticari Kazanç} + \text{KKEG})$
İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası (Tahsilat Şartlı)	$\text{İstisna Tutarı} = (\text{Toplam Kazanç} \times \text{İstisna Oranı}) \times (\text{İki Yıl İçinde Tahsil Edilen Tutar} / \text{Toplam Satış Bedeli})$
İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisnası	$\text{İstisna} = (\text{Satış Fiyatı} - \text{Maliyet}) \text{ imes } \%75$
Nakdi Sermaye Artırımı İndirim Tutarı	$\text{İndirim Tutarı} = \text{Nakdi Sermaye Artışı} \times \text{Ticari Krediler Faiz Oranı} \times \text{İndirim Oranı} \times \text{Süre}$
Forward İşlemi Kazanç Hesaplaması	$\text{Kazanç} = \text{Sözleşme Tutarı} \times (\text{Vadede Spot Kur} - \text{Sözleşme Kuru})$
Nakdi Sermaye Artışı İndirimi	$\text{İndirim} = \text{Nakdi Artış} \text{ imes } \text{Faiz Oranı} \text{ imes } \text{İndirim Oranı} \text{ imes } \text{Süre}$

Devamı ücretsiz kayıtle

Kurumlarda ve SP'de Vergilendirme modülünün **33 bölümünün 6 tanesi** bu PDF'te. Kalan 27 bölüm, konu anlatımı ve çıkmış soru tarzındaki soru bankası FinLisans'ta.

- ✓ Ücretsiz üyelikle soru çözmeye hemen başla — kredi kartı istemiyoruz.
- ✓ Tüm SPK/SPL dersleri için ders notu, özet ve formül kartları.
- ✓ Konu bazlı soru bankası, deneme sınavı ve yanlış analizi.
- ✓ Sesli ders anlatımı ile yolda/işte tekrar imkânı.
- ✓ İlerlemeni takip eden panel ve sınav geri sayımı.

Bu modülün güncel ve tam sayfası

<https://www.finlisans.com/ders-notlari/vergilendirme>

Ücretsiz kayıt ol → <https://www.finlisans.com/auth/signup>

Son güncelleme: **17 Eylül 2026** · Kaynak: finlisans.com ders notları

Bu doküman sınavlara hazırlık amaçlı bir özettir; resmî kaynak yerine geçmez. SPL'nin yayımladığı güncel çalışma notlarını da takip ediniz.